

STATISTIKA. 2015. aastal kogusid teatrid 1 146 564 vaatajat, kõige suurema publikuarvuga olid Estonia operett «**Tsirkusprintsess**», NO99 muusikaline tragöödia «**NO46 Savisaar**» ning Estonia «**Pähklipureja**».

Eesti teatrite uus rekord

HEILI SIBRITS
kultuuritoimetuse
juhataja

Eesti teater on taas püstitanud rekordi, sest 1,1 miljoni külastaja piir on ületatud – 2015. aastal külastas statistikas osalevaid etendusasutusi 1 146 564 vaatajat. See teeb 96 317 külastust rohkem kui 2014. aastal. «Võrreldes eelmiste aastatega kasvas 2015. aastal nii uuslavastuste, etenduste kui ka külastuste arv,» nendib Eesti Teatri Agentuuri teatriinfo toimetaja Tiia Sippol.

Kõige suurema publikuarvu kogus Estonia operett «Tsirkusprintsess», millega anti 2015. aastal 28 etendust 19 185 vaatatajale. Teater NO99 muusikaline tragöödia «NO46 Savisaar» sai aga 11 mängukorraga 16 174 vaatajat ning kolmandale kohale tõusis Estonia «Pähklipureja», 16 balletitendusest sai kokku 16 053 inimest.

Enimkülastatud teatrid on jätkuvalt Vanemuine (157 816) ja Estonia (153 657), kolmanda külastuste arvuga teater on Eesti Draamateater (107 689). Eraetendusasutustest kogus enim külastusi Piip ja Tuut Teater (25 044), tihedalt on kannul Kinoteater (24 029) ja VAT Teater (21 951), aga ka Tuuleveski (19 177) ja Von Krahli Teater (18 580).

«Samas moodustavad eraetendusasutuste ja lavastusprojektide külastused 26 protsenti. Võrdlusena võib niisiis öelda, et eraetendusasutusi külastati enam-vähem sama palju kui Estoniat ja Vanemuist kokku. See ei tähenda sugugi, et eraetendusasutuste osakaal väheneks, vastupidi – külastuste arv on kasvanud riigiteatritel, kuid ka erateatrite ja lavastusprojektide panus on iga aastaga aktiivselt suurenenud. Kui vaid mõni aeg tagasi, aastal 2012, piisas erateatrite kaalukaasi teisele poolele ainult Vanemuise asetamisest, siis nüüd võib röömustada, et see on Estonia teatri külastuste võrra suurenenud,» selgitab Sippol.

Eestis kogutakse teatristatistikat juba eelmise sajandi esimesest poolest alates. Eesti Teatri Agentuur kogub statistikat 2004. aastast ja vahendab andmeid statistikaametile ning avaldab neid nii statistikaametile kui ka aastakogumikus «Teatrielu».

Statistikas on esitatud kõik

riigi- ehk repertuaariateatrid, kellel on statistika esitamine osa tegevustoetuse aruandest. Samas tuleb rõhutada, et aastate jooksul on vahetunud või muutunud osalevate teatrite arv, sest kõik lavastusprojektid ja erateatrid ei esita külastuste andmeid. Eelmise aasta statistika on aga läbi aegade kõige osalejaterohkem ning põhineb 49 etendustegevusega tegelenu – 11 riigiteatri ja 38 erateatri ja lavastusprojekti – andmetel.

«Viimase selgituseks olgu öeldud, et kõiki, kes 2015. aastal lavastusi välja töid, ei saa käsitleda püsi- või põhitegevuselt teatritena, näiteks Albu vald, Liivi muuseum või Kukruse Mõis. Üheksal neist oli 2015. aastal mängukavas vaid üks lavastus. Aga seda röömustavam on nende olemasolu ja lavastuste vähesus ei kahanda kuidagi nende olulisust Eesti teatripildis, sest nende hulgas on lavastusi, mis püsivad kavas juba mitmendat aastat, näiteks «Kus sa oled, Juhan Liiv?» ja «Vargamäe unistaja». Külastatavusest on väga kõrgel ehk 8. kohal ka Tallinna Lasteteatri lavastus «Tooma jõululegend» ning 26. kohal Daysleepersi «Ma olen Ivo Linna,» räägib Sippol.

2015. aasta statistikas osaleb ka kolm harrastusteatri: Tallinna Lasteteater ning staažikad harrastusteatrid Teoteater ja Vilde Teater. «Kui välja arvata harrastusteatrid ja ühe lavastusega projektid, siis ilmneb, et enamik statistikas osalenud erateatritest, täpsemalt 15, sai 2015. aastal kultuuriministeeriumi tegevustoetust,» täpsustab Sippol.

Tegelik arv on suurem

Kuid aastakogumiku «Teatrielu» kroonika ei kajasta ainult statistikas osalejaid, igal aastal on Eesti Teatri Agentuuri kodulehe (www.teater.ee) mängukavale tuginedes välja toodud ka need uuslavastused, mida statistikas ei esitatu. «2015. aastal 56 lavastust, suuremate erateatritest on nende seas näiteks Cabaret Rhizome, Point, PremProductions jt, nendega antud etenduste arv 2015. aastal oli 505. Teiste hulgas on ka Eesti Kontserdi suurprojekt, veel üks 2015. aasta kultuurielu märksõnadest, Robert Wilsoni ja Arvo Pärdi «Aadama passioon», millega anti Noblessneri Valukojas viis etendust,» lisab Sippol.

Kui need arvud statistikas toodule lisada, siis võib Sippoli kinnitusele öelda, et 2015. aastal oli Eesti teatris kokku 272 uuslavastust, kogu repertuaar

ris üle 600 lavastuse ja kokku anti aastaks ligi 7000 etendust. «Kui statistikale tuginedes veel julgelt spekuloida ja arvutada, et ühel etendusel oli 2015. aastal keskmiselt 178 vaatatajat, ning liita need külastused 49 etendusasutuse fikseeritud külastustele, siis võiksime saada 2015. aasta etenduste kogukülastuste arvuks 1 236 500.»

Kuid nende muljet avaldavate arvudega Eesti teatrite tähtsus ei piirdu, sest lisaks etendustegevusele annavad teatrid suure panuse Eesti kultuuripildi rikastamisse lisaprogrammide, sündmuste, hariduslike sarjade, telesaadete, kontsertide, õpitubade, festivalide jmt korraldamisega.

«Loomulikult on selles eriti aktiivsed maju ja vastavat tööjõudu haldavad riigiteatrid, aga ka erateatrid: kokku vastavalt 2413 sündmust 353 448 osalejale (riigiteatritel 1800 sündmust 128 448 osalejale ning erateatritel 613 sündmust 69 439 osalejale). Seega pakuvad etendusasutused kogu oma aastase tegevusega üle 9400 kultuurisündmuse üle 1,5 miljonile külastajale,» röömustab Sippol.

Piletihind tõuseb

Eri sihtrühmadele mõeldud etenduskuuni festivale toimus 2015. aastal Eestis teadaolevalt 31, peamiselt olid need festivalid rahvusvahelised. Täpsemalt külastas Eestit 50 teatrit 62 lavastusega.

Eesti teatrid aga annavad keskmiselt kümme protsenti aasta etendustest välismaal, kusjuures nende etenduste külastuste osakaal oli 2015. aastal 3,6 protsenti aasta külastustest. Sarnaselt ülejäänud teatripildiga on ka välismaal etendatavatest lavastustest ligi pool (45 protsenti) sõnalavastused. 2015. aastal anti väljaspool Eestit etendusi 58 lavastusega 22 riigis.

Piletiga külastuse keskmine maksumus oli 2015. aastal 10,53 eurot (ilma käibemaksuta) ehk üle ühe protsendi Eesti keskmisest palgast.

«Aastate vältel on selleski jätkuv tõusutrend nii lavastuste arvu, etenduste kui ka külastuste poolest. Selle krooniks oli 2015. aastal teater NO99 osalemine Avignoni teatrifestivali põhiprogrammis Ene-Liis Semperi ja Tiit Ojasoo lavastusega «Mu naine vihastas», mida mängiti nelja päeva jooksul viis korda täissaalile. Samavõrd oluline tunnustus tuli

Praha kvadriennaalilt, kus teater NO99 «Ühtse Eesti» teemaline ekspositsioon pälvis Praha lavastuskunstnike kvadriennaali peapremia (Golden Triga) ning Eesti ekspositsioon kuldmedali innovaatilise lähenemise eest lavakujundusele,» toob Sippol välja.

2015. aasta oli ka näidendivõistluse aasta: toimus Eesti Teatri Agentuuri 15. näidendivõistlus, millele saadeti 92 teksti, neist seitset premeeriti. Kahekümne aasta jooksul on lisaks traditsioonilisele üle aasta korraldatavale näidendivõistlusele toimunud ka kaks laste- ja noortenäidendite võistlust ning üks rahvusvaheline võistlus. Võistlustele on kokku saadetud 1011 uut näidendit või näidendi ideekavandit, preemia või äramärkimise on neist saanud 119 ja lavale jõudnud umbes pool premeeritustest.

Seega pakuvad etendusasutused kogu oma aastase tegevusega üle 9400 kultuurisündmuse üle 1,5 miljonile külastajale.

Eesti Teatri Agentuuri teatriinfo toimetaja Tiia Sippol

«Aasta jooksul esietenduvate algupärandite arv on viimase kümne aastaga kolmekordistunud ja nende osakaal sõnalavastuste hulgas on viimase viie aasta jooksul püsinud keskmiselt 45 protsendi ringis. Seega on algupärandid enesele sõnalavastuste hulgas kindla koha kätte võidelnud ja haaravad nüüd pea poole uuslavastuste arvust,» nendib Sippol.

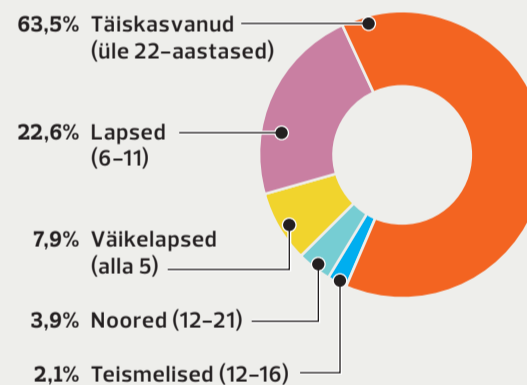
Eesti Teatri Agentuuri dramaturg Heidi Aadma lisab, et plahvatuslikult suureneb algupärandite hulk suveperioodil, mil jutustatakse aja- ja kultuurilugusid, mis omakorda põimuvad Eestist pärit isikulugudega. «Isiklikku tasandit puudutavate lugude puhul toimub ka märgatav lähenemine nüüdsajale, sellega kaasneb vormilise variatiivsuse tuntav laienemine. Dokumentaalset materjali kasutavad, mitme teatri koostöös sündinud ja rühmatööna valminud tekstid haaravad järjest suurema osa uue- mast näitekirjandusest.»

Aktiivsemalt kirjutavad teatrite lavastajad ise ja lavastamist jätkavad ka autorid, vähehaaval suureneb teatritele kirjutavate naisautorite hulk. «Jätkuvalt on suur nõudlus algupärase komöödia järele. Sellest annab tunnistust asjaolu, et 2015. aasta näidendivõistluse preemiavõitjaks jäi esimesena lavale just komöödiatext, Erki Aule «Astuge edasi,» töödeb Aadma.

2015. aastal kogus kõige suurema publikuarvu Estonia

2015. aastal antud etendused sihtrühmade järgi

Piletiga külastuse keskmine maksumus oli 2015. aastal 10,53 eurot (ilma käibemaksuta) ehk üle ühe protsendi Eesti keskmisest palgast. Aasta varem kujunes keskmiseks teatripiletihinnaks 10,2 eurot ning toona tuli täiskasvanute ühe pileti eest keskmiselt välja käia 10,56 ning väikelastel 4,62 eurot. 2015. aastal maksis täiskasvanute pilet keskmiselt juba 11,9 eurot. Kõige madalam maksumus oli endiselt väikelastele mõeldud lavastustel – 4,1 eurot, teismelistele vastavalt 8,9 ja lastele 7,6 eurot.

Tähelepanuväärne ongi, et olulisi erinevusi keskmises piletihinnas ei ole lavastuste liigiti, küll aga sihtrühmiti.

«Kõige kõrgem keskmine piletiga külastuse maksumus on noortelavastustel – 2015. aastal oli see 13,4 eurot. Noortele tehtud lavastusi oli suhteliselt vähe – 28 (550st), kuid ilmselt olid need ka kulukad. Keskmised piletite maksumused näitavad võrreldes eelmise aastaga taas järjekindalt tõusu. Sellega ühes kasvas ka teatrite etendustegevuse piletite müügist saadud tulu – 11 protsenti ehk 1230 204 eurot,» vahendab Tiia Sippol Eesti Teatri Agentuuri kogutud teatrite statistikat.